

Z řeky Svatky mají zmizet jedovaté sinice

Vysočina/Brno/Pardubice – Jedovaté sinice mají postupně zmizet z řeky Svatky a nádrží Vír a Brněnské přehrady. Je to cílem společného projektu Vysočiny, Jihomoravského a Pardubického kraje a státního podniku Povodí Moravy, s názvem Čistá Svatka.

Nebezpečné sinice, jejichž jed způsobuje alergie, zažívací problémy a vážná jaterní onemocnění, se v posledních letech v České republice staly velkým problémem. Příčinou jejich přemnožení je zejména znečištění vody dusíkatými látkami a fosfáty. Ty totiž pro sinice tvoří doslova živnou půdu. Vírská i Brněnská přehrada na řece Svatce jsou každé léto sinicemi velmi ohroženy a tak už před rokem začal projekt Čistá Svatka. Ten má několik částí. Nejprve chtějí účastníci projektu zamezit dalšímu pronikání dusíku a fosforu do vody. Dosáhnou toho postupným zlepšováním technologií městských a obecních čistíren odpadních vod tak, aby byly schopny tyto látky zachytit. Záro-

veň kraje apelují na obyvatele, aby nepoužívali prací a mycí přípravky s fosfáty. Ty v pracím prášku slouží zejména jako změkčovače vody a přitom se dají nahradit jinými, bezfosfátovými látkami. „Podle údajů, které mám k dispozici, se do Víru ročně dostane 20 tun fosforu a 600 tun dusíku. Každý z nás přitom může pomoci jen chvilku přemýšlením při nákupu,“ říká krajský radní pro vodní hospodářství Ivo Rohovský (ODS).

Dalším důležitým úkolem projektu je podobný apel na zemědělce, aby uvážlivě pracovali s dusíkatými hnojivými. „Množství škodlivin, které se takto do půdy a následně do vody dostanou, je samozřejmě nesrovnatelně menší, než před 15 lety, ale půda je z mi-

nulosti velmi zatížená,“ vysvětluje Rohovský. Až budou příčiny znečištění vody ve Svatce pomoci takových opatření omezeny, projekt počítá s případným vyčázením usazeného bahna v Brněnské přehradě, které fosfor i dusík také obsahuje. „Vycházíme samozřejmě ze zkušeností evropských regio-

nů, které takto postupovaly a kterým se podařilo problém se sinicemi vyřešit,“ dodal Ivo Rohovský.

Svatka pod Vírskou nádrží je rybářským rájem. Jenže jedy mohou být i v rybím mase. Foto: Luboš Pavlíček

Sinice jsou jedny z nejstarších organismů naší planety. Vyskytují se v čistých horských pramenech i ve stokách, v pouštích i za polárním kruhem, ale také například v radioaktivní vodě. Jsou odolné a přizpůsobivé. Jejich metabolismus produkuje jed, který může způsobit alergické reakce, onemocnění jater a kožní a žaludeční problémy.

Grant pomáhá vydávat nové knihy

Vysočina • Právě uplynul termín uzávěrky grantového programu Edice Vysočiny III. Grantem kraj podporuje vydávání publikací s lokálními a regionálními tématy, které by jinak vůbec neměly na vydání šanci.

O peníze se mohou hlásit města, obce, svazky a sdružení obcí, jejich příspěvkové organizace, neziskovky, podnikatelské subjekty i jednotlivci. „Účel je jasný – podpořit ediční počiny odborné a populárně-naučné povahy o významných osobnostech, historických událostech, kulturním a přírodním dědictví kraje Vysočina, zaměřených na popularizaci a širší poznání regionálních kulturních tradic,“ vysvětlu-

je krajská radní pro kulturu Martina Matějková (ODS).

Grant edice Vysočiny vyhlásil kraj už potřetí. S jeho pomocí dosud vyšlo 46 knih. Mezi jinými například velká publikace Rudolfa Fišera Třebíč, osudy židovských domů (1724–1850). Jejím cílem je ukázat postup budování židovského sídliště městského charakteru uvnitř starší, křesťanské vesnice. Pokouší se proto postihnout dvě roviny procesu: proměnu židovského obyvatelstva z vesnických poddaných na městské a jejich odloučení od zbytku křesťanských sousedů Podklášteří a také proměnu původní zástavby složené ze zemědělských vesnických gruntů na městský

domovní fond s koželužskými, punčochářskými, krejčovskými nebo mydlářskými dílnami, palírny a četnými kupeckými krámkami a sklady. Jádro knihy tvoří vývoj jednotlivých židovských domů i jejich komplikovaným vnitřním členěním a v zachycení složitých vlastnických poměrů, jak se po dlouhé desítky let utvářely (1724–1850). Stranou nezůstává ani sepětí osudu jednotlivých domů s osudy jejich

majitelů, pokud je historické prameny zachytily. S podporou grantu vyšla také Pavla Koubka Krajem zapomenutých studánek, která ukazuje zajímavá a mnohdy mizející místa v naší krajině včetně pověstí o studánkách zázračných i obyčejných, proslavených i zapomenutých, lesních i polních. Přehled všech vydaných publikací je na webových stránkách kraje www.kr-vysocina.cz v oddíle Kultura a památky – Edice Vysočiny.

Z KRAJSKÉ RADY

Vysočina • Výměnné pobyty studentů, zahraniční stáže a vzájemná výměna zkušeností. To jsou evropské projekty středních škol z Vysočiny, na které kraj uvolnil další peníze. Celkem tak školám přispívá zhruba 700.000 korunami. Evropská unie pro tento účel dává 3,5 milionu a samy školy celkem 350.000.

Vysočina • Muzeum Vysočiny v Jihlavě a v Třebíči získá schodolezy. Tedy zařízení, která umožní handicapovaným zdolávat architektonické bariéry při vstupu do památek. Na jejich nákup krajská radní dala 340.000 korun. Kraj připravuje grantový program, který by nákup takových zařízení umožnil i dalším institucím. Schodolezy jsou totiž v památkově chráněných objektech často jediným řešením, jak je handicapovaným zpřístupnit.

Vysočina • Světelné značení, monitorovací systémy, upozorňování na tvořící se kolony a doporučení objízdných tras. Tak by mohla vypadat v budoucnu vylepšená dálnice D1 v úseku, který vede Vysočinou. Kraj teď zadal odborné firmě zpracování studie, která by měla taková opatření navrhnout. „V zahraničí je běžné, že elektronické značení aktivně reaguje na situaci na dálnici a nabízí řidičům řešení,“ vysvětlil náměstek hejtmána František Dohnal (KDU-ČSL). Studie by měla být hotová do konce září. Kraj jí zadal zejména proto, že problémy na dálnici nejen zaměstnávají integrovaný záchranný systém Vysočiny, ale také zatěžují okolní silnice, které kraj spravuje. Studie nemá řešit ani realizaci, ani financování navržených opatření, jen najít řešení. „Ostatní už je věcí spolupráce mezi krajem a státními institucemi,“ dodal Dohnal.

Lesům prospívá šetrná těžba dřeva

Vysočina – Lesníci v kraji potřebují technologii pro zpracování dřeva, která je především šetrná k lesům samotným. Na srpnovém semináři o takových technologiích to řekl krajský radní pro lesní hospodářství Václav Kodet (KDU-ČSL).

Generální ředitel Lesů ČR Vladimír Blahuta a radní kraje Vysočina pro lesní hospodářství Václav Kodet (vpravo) sledují harvester. Foto: archiv kraje

Lesy na Vysočině patří k nejzdravějším v České republice. Porosty nezasazené emisemi jsou nezanedbatelným zdrojem obnovitelné energie i ekologické suroviny zpracovávané v celé řadě průmyslových odvětvích. Proto patří ke strategickým surovinám a kraj na šetrné zpracování dřeva klade velký důraz. Na semináři přítomní odborníci viděli přímo v akci takzvaný harvester. To je stroj, který umí stromy pokácet, oklestit, kmeny pak narežat na potřebnou délku a dopravit je na kraj lesa k odvozu. Přitom příliš nepoškozuje lesní půdu a radikálně zvyšuje produktivitu práce. „Velkou výhodou této sortimentní technologie je i čistota práce, která zabrání mnohým kůrovce a dále i maximální využití hmoty až po štěpky, jejichž zpracování má u nás v regionu velkou tradici,“ vysvětlil Václav Kodet, který dříve pracoval jako šéf správy lesů v Jihlavě. Jedna harvesterová souprava, koupená za podpory evropských fondů v lesích Vysočiny už pracuje.

KOMENTÁŘ

K transformaci nemocnic na Vysočině

Snažím se pozorně vnímat názory pacientů, zdravotníků i politiků a dá se říci, že je zde jedna shoda. Ať to není horší! Pochopitelně tím každý myslí nějakou jinou část problematiky, nahlíženou především z pozice, v níž stojí. Ohlédneme-li se zpět v čase, je smutnou skutečností, že zatímco transformace společnosti pokročila, ve financování a řízení zdravotnictví a fungování nemocnic se točíme na stále stejném kolotoči. Co centrální orgány za 15 let nevyřešily a různí poslanci poslanecké sněmovny zákonně neupravili, mají nyní vyřešit kraje.

Jak obtížný a složitý úkol to je, ukazují zkušenosti krajů ostatních. Neří návod ani metodika, takže co kraj, to jiný postup. Ano, výchozí podmínky možná byly různé, ale cíl by měl být jediný – kvalitní a financovatelná péče. Jak toho dosáhnout? Ostatní krajská vedení se již dříve rozhodla ke změně právní formy nemocnic. I v našem kraji se o tomto kroku stále více hovoří. Při nezaujatém pohledu bylo zřejmé, že nám v kraji přírodně politické pětky a různosti, jak jsme z parlamentu zvyklí, nepomohou. Jediné domluva všech stran zastupitelstva a řešení s výhledem na více let, přinesou žádaný prospěch. Proto byla za účasti všech politických stran zastupitelstva ustavena řídicí skupina, která intenzivně pracova-

la. Zhodnotila materiály, srovnávající různé právní formy nemocnic a dospěla k závěru, že jediné příspěvková organizace nebo akciová společnost jsou vhodné. Konkrétní způsoby a kroky řešení je potřeba co nejdříve a velmi srozumitelně, po diskusích na různých úrovních, vysvětlit. Jen tak budou mít zastupitelé možnost odpovědně rozhodnout o dalším postupu. Naším cílem by mělo být udržení všech pěti nemocnic v kraji, udržení úrovně zaměstnanosti a vzdělanosti ve zdravotnictví ve všech okresech kraje. Strukturální změny nelze vyloučit, ale po zkušenostech s lékařskými službami první pomoci a záchrannými zdravotními službami je vhodné postupovat citlivě, protože výsledky zde nejsou jednoznačné. Proto pokud bude můj článek impulsem ke společnému hledání optimálního řešení, splnil svůj účel. Protože každého z vás jistě nepadají desítky otázek, ale i návodů k řešení, jistě nebude na závidu je sdělit. Na vyřešení jednoho z problémových a kontroverzních úkolů zastupitelstva je potřeba se společně domluvit bez buldozerských nebo nulových postupů v politickém střetu, v zájmu toho „Ať to není horší“.

Jiří Běhounek,
primář ortopedického oddělení,
člen zastupitelstva kraje Vysočina za ČSSD

Měsíčník vychází v nové úpravě

Vysočina • Od září vychází měsíčník Kraj Vysočina v nové grafické a zčásti i obsahové podobě. Na první pohled viditelnou změnou je zejména hlavička novin.

Ta odpovídá novému krajskému logu, které měla veřej-

nost poprvé možnost spatřit na červnovém dni otevřených dveří kraje. „Aktuální verze krajského logotypu se v zásadě od té staré moc neliší. Přesto je modernější a lépe použitelná při propagaci kraje,“ říká šéf sekretariátu hejtmána Martin Ka-

livoda. Logo Vysočiny lze spatřit hlavně na turistických propagačních materiálech, na dopisních papírech i při nejrůznějších akcích, které kraj podporuje. Je také hlavičkou měsíčníku Kraj Vysočina.

Druhou změnou v novinách je

mírný zásah do grafiky. „To má jednoduchou příčinu. Stále chceme, aby noviny byly příjemné pro oko, to znamená přehledné a pěkné. Využili jsme i příležitostnou poznatku našich pozorných čtenářů,“ prohlásil Kalivoda.